

ΟΙ «ΤΡΕΛΟΙ» ΕΙΡΗΝΟΠΟΙΟΙ

Η «ΣΥΜΦΩΝΙΑ» ΗΠΑ – Β. ΚΟΡΕΑΣ ΚΑΙ ΓΙΑ ΠΟΙΟΥΣ ΧΤΥΠΑΕΙ Η ΚΑΜΠΑΝΑ

Μπορεί εδώ στα νότια Βαλκάνια να πέρασε λίγο στο ντούκου, προφανώς γιατί ασχολούμασταν επισταμένως με το αν είναι εθνική ήττα να αναγκάσουμε το γειτονικό μας κράτος να αλλάξει το Σύνταγμά του. Εντούτοις, τον Ιούνιο που μας πέρασε μία (ακόμη) ιστορική μέρα για την ανθρωπότητα ξημέρωσε. Έπειτα από πολλές παλινωδίες η περίφημη «συμφωνία» μεταξύ των δύο «πιο τρελών» ηγετών του κόσμου επετεύχθη. Όπως τούταρε και ο πρόεδρος Τραμπ «η Βόρεια Κορέα δεν αποτελεί πια πυρηνική απειλή...όλοι μπορούν να κοιμούνται ήσυχοι».

Κατά την ταπεινή μας γνώμη βέβαια, αυτή η συμφωνία είναι λιγότερο συμφωνία ακόμα και από αυτή του ελληνικού κράτους με το μακεδονικό. Μια στοιχειωδώς προσεκτική ματιά δείχνει ότι ούτε η Β. Κορέα ούτε οι ΗΠΑ δεσμεύτηκαν σε τίποτα. Οπότε, η πλειοδοσία σε «καλή θέληση» εκατέρωθεν, οι ασαφείς διαβεβαιώσεις και οι χαιρετούρες, ήταν μια παγκοσμίου βεληνεκούς ωραία παράσταση. Δηλαδή προκύπτει αβίαστα η ερώτησις- όλα για το τίποτα;

Προφανώς και όχι. Όπως κάθε παράσταση που στήνεται από κρατικούς μηχανισμούς, πόσο μάλλον όταν είναι παγκόσμιας εμβέλειας, έχει τους αποδέκτες της και τους σκοπούς της. Και όχι, μέσα σε αυτούς δεν είναι το να κοιμόμαστε πιο ήσυχοι σε έναν αποπυρηνικοποιημένο κόσμο. Παρακάτω θα προσπαθήσουμε να δείξουμε πως βασικοί αποδέκτες αυτής της παράστασης όπως και διαφόρων άλλων μικροτέρων που προηγήθηκαν, ήταν οι σύμμαχοι χώρες των ΗΠΑ στον Ειρηνικό, με πρώτες και κύριες την Ιαπωνία και τη Ν. Κορέα. Βασικός στόχος λοιπόν, ήταν η επαναδιαπραγμάτευση των όρων της συμμαχίας.

ΕΝ ΑΡΧΗ ΗΤΑΝ Ο ΨΥΧΡΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ...

Για το πώς εμπλέκεται η Β. Κορέα στους παγκόσμιους διακρατικούς ανταγωνισμούς έχουμε ξαναγράψει στο περιοδικό,¹ αλλά ας πούμε κάποια βασικά πράγματα μιας και αυτή η παράσταση εντάσσεται στη γενικότερη συζήτηση για το πώς διεξάγεται ο πλανητικός πόλεμος σήμερα.

Η παγκόσμια ηγεμονία των ΗΠΑ, από τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και έπειτα, βασίζεται στον έλεγχο μιας τεράστιας ζώνης -του περιβάλλοντος «δακτύλιου ανάσχεσης»- η οποία επεκτείνεται από τη Μεσόγειο έως τον Βερίγγιο Πορθμό, διασχίζοντας τον Ινδικό και τον Ειρηνικό Ωκεανό. Στόχος των ΗΠΑ είναι να περιορίζουν όποια ευρασιατική δύναμη προσπαθεί να αμφισβητήσει την ηγεμονία τους, εμποδίζοντας

την έξοδό της στους ωκεανούς και συνεισφέροντας τα μάλα στη διασπορά χάους κατά μήκος του δακτυλίου. Καθώς, βέβαια, ο έλεγχος και η διασπορά χάους (όποτε κρίνεται αναγκαίο) κατά μήκος του μισού πλανήτη είναι ένα έργο που καμία κρατική δύναμη δεν μπορεί να σηκώσει, η στρατηγική αυτή στηριζόταν από την αρχή στη λεπτή διαχείριση και αναμόχλευση των διακρατικών ανταγωνισμών που αφθονούσαν μεταξύ των κρατών της περιοχής.

Το αμερικανικό κράτος, λοιπόν, βασιζόμενο σε βασικές παραδοχές όπως ότι οι εχθροί του κάθε κράτους βρίσκονται κατά κανόνα στους γείτονές του και ότι ο εχθρός του εχθρού μου είναι φίλος μου, έχτισε λυκοσυμμαχίες, έστησε θεσμούς, πριμοδότησε φιλίες και σκάλισε έχθρες. Να πώς παρουσιάζουν κομψά αυτή τη διαδικασία κάποιοι πιο ειδικοί από εμάς:

Οι Ηνωμένες Πολιτείες έχτισαν αυτήν την τάξη μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο σε δύο πυλώνες: Πρώτον, σε μια σειρά ουσιαστικά φιλελεύθερων διεθνών θεσμών, συμπεριλαμβανομένου του ΟΗΕ, του μηχανισμού Bretton Woods, της GATT (αργότερα ΠΟΕ) και της Οικουμενικής Διακήρυξης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του 1948² δεύτερον, στην κατοχή και την προδιάθεση να χρησιμοποιηθεί η αμερικανική πολιτική, οικονομική και στρατιωτική ισχύς για να υπερασπιστεί την τάξη που δημιούργησε. Από τότε, οι Ηνωμένες Πολιτείες προσπάθησαν να υπερασπιστούν αυτό το σύστημα μέσω του παγκόσμιου δικτύου συμμαχιών τους, όπως το ΝΑΤΟ στην Ευρώπη και τις διμερείς συνεργασίες για την ασφάλεια στην Ανατολική Ασία. Μέχρι σήμερα, οι Ηνωμένες Πολιτείες παρέμειναν η κυρίαρχη υπερδύναμη. Τώρα βρίσκονται σε περίοδο βαθιάς αλλαγής και προκλήσεων.²

Αυτή η στρατηγική μπορεί να είχε ως βασικό στόχο της τη διατήρηση της αμερικανικής ηγεμονίας στο δυτικό μπλοκ και τον περιορισμό του ανατολικού, αλλά το κάθε κράτος την ερμήνευε βάσει των συμφερόντων του. Η αμερικανική οικονομική και στρατιωτική «ομπρέλα» έδωσαν σε πολλά από αυτά τα κράτη τη δυνατότητα να γίνουν ανταγωνιστικότερα στο εμπόριο, ακόμα και να πιέζουν στρατιωτικά τους αντιπάλους τους. Τα δύο πιο κομβικά κράτη δυτικά και ανατολικά της ευρασιατικής δυνητικής απειλής, οι δύο μεγάλοι ηττημένοι του Β΄ Π.Π. που είχαν μετατραπεί εν μία νυκτι σε προεχωρημένα φυλάκια του «ελεύθερου κόσμου», η Γερμανία και η Ιαπωνία, εξελίχθηκαν μέσα σε 2 δεκαετίες σε εμπορικούς γίγαντες που ανταγωνίζονταν ανοικτά τον «ευεργέτη» τους.³

... ΚΑΙ ΚΑΤΙ BUFFER STATES

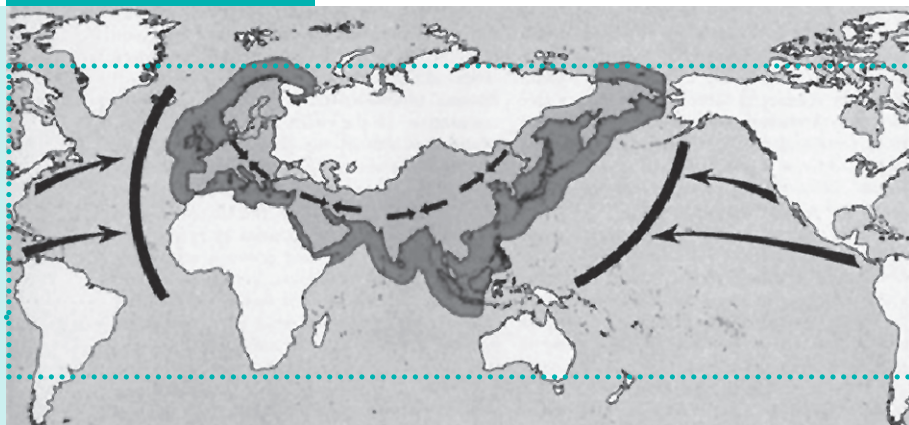
Ο πόλεμος της Κορέας -ο πρώτος πόλεμος μετά τον Β΄ Π.Π.- ήταν η πρώτη σύγκρουση των δύο μπλοκ ισχύος, της Σοβιετικής Ένωσης που επιδίωκε να ενσωματώσει στη σφαίρα επιρροής της ολόκληρη την κορεατική χερσόνησο (και να αποκτήσει άμεση πρόσβαση στις θερμές θάλασσες του Ειρηνικού,) και των ΗΠΑ που ήθελαν πάση θυσία να έχουν ένα πάτημα στο μαλακό υπογάστριο της ΕΣΣΔ και της αναδυόμενης απειλής της νεοϊδρυθείσας Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας του μισού δις πληθυσμού, η οποία από τη δεκαετία του '50 έλαβε τη θέση ενός σοβαρού αντίπαλου πλάι στη Σοβιετική Ένωση.

Το όχι και τόσο πετυχημένο αποτέλεσμα⁴ του πολέμου αυτού, δηλαδή η διαίρεση της κορεατικής χερσονήσου σε κομμουνιστική Β. Κορέα και ακροδεξιά Ν. Κορέα, έθεσε μια ισορροπία ισχύος που έμεινε अपαράλλακτη σε όλη τη διάρκεια του Ψυχρού πολέμου. Η εν λόγω χερσόνησος μετατράπηκε στο κομβικότερο σημείο του ανατολικού μέρους του δακτυλίου ανάσχεσης. Ενώ η Ν. Κορέα γινόταν το αγκάθι όπου οι ΗΠΑ μπορούσαν να αναπτύξουν (και να παρκάρουν επ' αόριστον) χερσαίες δυνάμεις και συστοιχίες πυραύλων σχεδόν στα σύνορα της ΕΣΣΔ και της Κίνας, η Β. Κορέα, αντίστοιχα, γινόταν αυτομάτως αυτό το σχεδόν.

Στα μάτια της Κίνας, η Β. Κορέα ήταν από την πρώτη στιγμή ένα σημαντικότατο κράτος ανάσχεσης (buffer state)- πρώτα και κύρια απέναντι στη χερσαία εισβολή των αμερικανικών δυνάμεων, κατόπιν απέναντι στον προαιώνιο εχθρό της και νυν σύμμαχο των ΗΠΑ, την Ιαπωνία- τέλος απέναντι στις φιλοδοξίες επέκτασης της σοβιετικής ηγεμονίας.

Ο ΚΟΣΜΟΣ ΜΕΤΑ...

Η κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης άλλαξε άρδην τις ισορροπίες ισχύος. Καθώς οι ΗΠΑ -ο μεγάλος νικητής του Ψυχρού Πολέμου- επικαιροποιούσαν την επιτυχή στρατηγική τους με την εντατικοποίηση του δακτυλίου να ξεκινά με τη διάλυση της Μέσης Ανατολής, κάθε κράτος είδε σε αυτή τη μεταψυχροπολεμική ρευστότητα την ευκαιρία (ή την ανάγκη) να επαναδιαπραγματευτεί τη θέση του, να επωφεληθεί (ή να μη ζημιωθεί) από το επικείμενο ξαναμοίρασμα του κόσμου. Το άνοιγμα αντιπαραθέσεων και διεκδικήσεων που ήταν υπό σχετική καταστολή τις προηγούμενες δεκαετίες και η επανοριοθέτηση συμμαχιών, ήταν στο καθημερινό μενού. Στην Ευρώπη το πιο τρανταχτό παράδειγμα ήταν η επανενοποίηση της Γερμανίας

Ο χάρτης του Σπάικμαν που ορίζει τον δακτύλιο ανάσχεσης. Μετά τον Β΄ Π.Π. όλοι οι μεγάλοι επίσημοι πόλεμοι (Κορέα, Βιετνάμ, Αφγανιστάν, Ιράκ), καθώς και αμέτρητοι άλλοι μικρότεροι και ανεπίσημοι, διεξήχθησαν κατά μήκος του.

παρ'όλες τις αντιρρήσεις σχεδόν σύσσωμης της «δυτικής συμμαχίας». Στην Ανατολική Ασία η Κίνα που έβγαине από αυτή την κατάρρευση όχι απλώς αλώβητη αλλά ενισχυμένη, άρχισε να διεκδικεί την ηγεμονία (καταρχάς) στην Ανατολική Ασία, ανοίγοντας μέτωπα με τις περισσότερες από τις 14 γειτονικές της χώρες. Η Ιαπωνία με τη Νότια Κορέα με τη σειρά τους ξανάνοιξαν όλες τις αντεκδικήσεις μεταξύ τους.

Το πιο πρόσφατο κομμάτι αυτής της «επικαιροποιημένης» στρατηγικής των ΗΠΑ είναι αυτό που κωδικοποίησε πρώτος ο πρώην πρόεδρος των ΗΠΑ, Μπάρακ Ομπάμα, με τη φράση «κράτη τζαμπατζήδες» [free riders].⁵ Είναι επίσης αυτό που διατυμπανίζει ο νυν πρόεδρος της προς πάσα κατεύθυνση: ο καιρός που οι «πρόθυμοι» σύμμαχοι, είτε αυτοί βρίσκονταν στην ευρωπαϊκή ήπειρο είτε στον Ειρηνικό Ωκεανό, απολάμβαναν τα οφέλη αυτής της, παρωχημένης πια, ψυχοπολεμικής συμμαχίας χωρίς να ανταποδίδουν ανάλογα, έχει παρέλθει. Μέσα σε αυτή τη ρευστότητα του νέου κόσμου, όποιος θέλει να επεκτείνει την ισχύ του, τα σύνορά του οr whatever, θα πρέπει να αναλαμβάνει το κόστος των πράξεών του. Εν ολίγοις η βοήθεια των ΗΠΑ από εδώ και μπρος δεν θα είναι δωρεάν.

Αυτές οι δηλώσεις δεν θα μπορούσαν να μην αφορούν και τα κράτη στα περίξ της κορεατικής χερσονήσου· αυτό το κομβικό κομμάτι του δακτυλίου ανάσχεσης όπου η μεταψυχοπολεμική ρευστότητα είχε διαλύσει τις προϋπάρχουσες ισοροπίες.

Ήδη από τη δεκαετία του '90 η Β. Κορέα, άρχισε να αναπτύσει τη στρατιωτική της δύναμη με αποκορύφωση την απόκτηση πυρηνικών. Αυτό σήμαινε αυτομάτως μια αυξημένη διαπραγματευτική δύναμη με τους εχθρούς της, αλλά κυρίως με τη σύμμαχο και «προστάτιδα» Κίνα. Ταυτόχρονα οι ΗΠΑ, συνεπείς στη διασπορά χάους, άρχισαν με μια τακτικότητα να προκαλούν την αντίδραση της Β. Κορέας (και άρα την αστάθεια στην περιοχή) με νέες κυρώσεις, στρατιωτικά γυμνάσια και ανάπτυξη προηγμένων οπλικών συστημάτων στις γείτονες χώρες Ν. Κορέα και Ιαπωνία. Σύμφωνα με τα «διπλωματικά» λόγια ενός ειδικού:

Η ένταση στην κορεατική χερσόνησο έχει ως στόχο να αναγκάσει την Κίνα να εγκαταλείψει το βορειοκορεατικό ανάχωμα ενάντια στην αμερικανική ισχύ και να παροτρύνει τους συμμάχους των ΗΠΑ στην Ασία να αναβαθμίσουν τα οπλοστάσιά τους και ίσως να αποκτήσουν και πυρηνικά όπλα.⁶

Μπορεί η αστάθεια να είναι ευχής έργο για τις ΗΠΑ, όμως τόσο η Ιαπωνία όσο και η Ν. Κορέα κατανοούν

ότι τα ρίσκα αυτής της συμμαχίας εύκολα μπορεί να επισκιάσουν τα έως τώρα οφέλη. Μια κατανόηση στην οποία συμβάλουν τα μάλα οι πολυπληθείς εκτοξεύσεις, πυρηνικών και μη, βορειοκορεατικών πυραύλων και η εμπορική και στρατιωτική πίεση της Κίνας.

Όσον αφορά την Ιαπωνία, είναι μια χώρα που ενώ σύμφωνα με το Σύνταγμά της (απότοκο της ήττας της στον Β΄ Π.Π.) δεν μπορεί να έχει επιθετικό στρατό, συγκεντρώνει στο έδαφός της μαλλον τη μεγαλύτερη δυναμη πυρός στην Ανατολική Ασία, εξαιρουμένης της Κίνας· μόνο που αυτή η δύναμη ανήκει στις ΗΠΑ. Η Ιαπωνία πιέζει τις ΗΠΑ όχι μόνο να της παρέχουν αυξανόμενη ασφάλεια, αλλά και να την στηρίξουν οικονομικά και στρατιωτικά στις όποιες βλέψεις της, ως αντάλλαγμα την παραχώρηση του εδάφους της. Οι ΗΠΑ, με τη σειρά τους, πιέζουν εδώ και δεκαετίες να αλλάξει το Σύνταγμά της και να αρχίσει να «συνεισφέρει ουσιαστικά στις επιδιώξεις των κοινών συμφερόντων» τους. Τα τελευταία χρόνια αυτή η «επαναδιαπραγμάτευση» της συμμαχίας οξύνεται, με τον Τραμπ να αναρωτιέται δημοσίως γιατί η Ιαπωνία κάθεται με σταυρωμένα χέρια ενώ πέφτουν πύραυλοι δίπλα της και ταυτόχρονα απειλεί με προληπτικό πόλεμο την Β. Κορέα –με προφανές ορμητήριο την Ιαπωνία. Η Ιαπωνία, για την οποία ο «προληπτικός πόλεμος» σημαίνει πολύ περισσότερους πυραύλους καταπάνω της, εκτός από το να επικαλείται για πολλοστή φορά το Σύνταγμά της, υπενθυμίζει ότι για τέτοιες ενέργειες οι ΗΠΑ έχουν δεσμευτεί να «διαβουλεύονται με το Τόκυο».⁷

Όσο για τη Νότια Κορέα, αισθάνεται όλο και περισσότερο ότι είναι η χώρα που έχει τα περισσότερα να χάσει και τα λιγότερα να κερδίσει από μια γενικευμένη σύγκρουση στη χερσόνησο. Με τα ρίσκα της περικύκλωσης να αυξάνονται, η σύναψη ειρήνης με τη Β. Κορέα και η υπονόμευση επανενοποίησης σε βάθος χρόνου –μια αποτρόπαια σκέψη τόσο για την Κίνα όσο και τις ΗΠΑ– δεν ανήκει πια στη σφαίρα του ανεπίπτου. Αν και πολύ, πολύ απίθανο να συμβεί, το γεγονός ότι ο νέος της πρόεδρος το εισήγαγε ανοιχτά στη συζήτηση,⁸ δείχνει ότι το παιχνίδι της διαπραγμάτευσης έχει αρχίσει να διεξάγεται με κλωτσίδια.

Αυτή ακριβώς την κατάσταση έχουν να διαχειριστούν οι ΗΠΑ στο ανατολικό άκρο του δακτυλίου ανάσχεσης. Και βάσει της νέας τους στρατηγικής, δεν προτίθενται πλέον να ικανοποιούν τα αιτήματα των «γκρινιάρικων» κρατών που αναδείχθηκαν σε παγκόσμιες οικονομίες ακριβώς λόγω αυτής της συμμαχίας. Αντιθέτως, αυτό που βροντοφώναζε η πρόσφατη «συμφωνία» των ΗΠΑ με την Β. Κορέα

ήταν η φαρμακερή υπενθύμιση ότι η αποχώρησή των ΗΠΑ από την πολυτάραχη ζώνη, θα αφήσει τις συμμάχους τους πολύ πιο έκθετες στην επεκτατική πολιτική της Κίνας (και ας μην ξεχνάμε τη Ρωσία). Εάν ο Moon Jae-in μπορεί να υπονοεί ενοποίηση, ας αντιληφθεί ότι αυτή μπορεί να γίνει και υπό κινεζική ηγεμονία. Εάν η Ιαπωνία θέλει να έχει την κυριαρχία στην ανατολική της θάλασσα και να διεκδικεί ανενόχλητη να συνορεύσει με την Ταϊβάν, ας μην τα περιμένει όλα από το αμερικανικό ναυτικό. Ουσιαστικά πρόκειται για το παλιό, κλασικό Chicken game. Στη διαπραγμάτευση μέσω απειλών χάνει αυτός που θα υποχωρήσει πρώτος.

Τελευταία υποσημείωση: καθώς για να επιτευχθεί αυτή η παράσταση χρειάστηκαν δύο, είναι σαφές ότι όλο αυτό το ρεπερτόριο απειλών, υπονοούμενων και ελιγμών ήταν και είναι και ένας διάλογος της Κίνας με τους «φίλους» και τους εχθρούς της. Διάλογος όπως ήταν πάντα οι διακρατικοί διάλογοι για το μοίρασμα του κόσμου.

1. «Ενός “τρελού” μύριου έπονται. Η κορεατική «κρίση», η Κίνα και ο παγκόσμιος πόλεμος». *Antifa* #57, 10/2017.
2. «Πώς βλέπει τον κόσμο ο Xi Jinping», *Foreign Affairs*, 21/05/2018.
3. Για μια πολύ πιο λεπτομερή και τεκμηριωμένη περιγραφή όσων λέμε σύντομα εδώ, μπορείτε να διαβάσετε το «Ο Ντόναλντ Τραμπ δεν είναι τρελός! ή αλλιώς, Μια σύντομη ιστορία του κόσμου» *Antifa* #55, 3/2017.
4. Η απόλυτη επιτυχία για τις ΗΠΑ θα ήταν να κρατήσουν όλη την κορεατική χερσόνησο και αν γινόταν να εισβάλλουν στο βόρειο μέρος της Κίνας και να αποκτήσουν όσο περισσότερο στρατηγικό βάθος μπορούσαν. Θυμίζουμε ότι τα συμμαχικά στρατεύματα (που πολεμούσαν για πρώτη φορά κάτω από το λάβαρο του νεοσυσταθέντος ΟΗΕ) δοκίμασαν να φέρουν εις πέρας αυτό το σχέδιο, αλλά ηττήθηκαν στην πρώτη τους «συνάντηση» με τις κινεζικές δυνάμεις που στηρίξαν τους βορειοκορεάτες και αποχώρησαν στα όρια του 38ου παράλληλου, εκεί που τελικά ορίστηκαν και τα σύνορα Βόρειας και Νότιας Κορέας.
5. «“Τζαμπατζήδες”» (free riders) χαρακτήρισε ο Αμερικανός πρόεδρος Μπάρακ Ομπάμα συμμάχους των ΗΠΑ στον Περσικό Κόλπο και στην Ευρώπη, κατηγορώντας χώρες όπως η Σαουδική Αραβία ότι προωθούν τους δικούς τους γεωπολιτικούς στόχους στις πλάτες των ΗΠΑ», *Καθημερινή*, 11/03/2016.
6. «Τι φοβάται ο Xi Jinping», *Foreign Affairs*, 10/12/2017.
7. «Τι σημαίνει για την Ιαπωνία μια σύνοδος κορυφής ΗΠΑ-Βόρειας Κορέας», *Foreign Affairs*, 15/03/2018.
8. «Στην Διακήρυξη του Panmunjom, ο Moon Jae-in και ο Kim Jong Un, οι ηγέτες της Νότιας και της Βόρειας Κορέας, δεσμεύθηκαν ότι “δεν θα υπάρξει πλέον πόλεμος στην Κορεατική Χερσόνησο, και έτσι ξεκίνησε μια νέα εποχή ειρήνης”». «Μια πραγματική πορεία προς την ειρήνη στην κορεατική χερσόνησο», *Foreign Affairs*, 02/05/2018.